СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 24-го ЛИПНЯ 1951. No. 170. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 24, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОНҐРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ НАД ПРОЄКТАМИ КОНТРОЛІ

Вашинґтон, 22 липня. — Урядові чинники надіються, що на конференції в сенаті скоординують законопроєкти про контролю цін і продукцію, ухвалені в обох палатах. Адміністрація президента Трумана підбадьорена перемогою при голосуванні над цілістю законопроєкту в палаті репрезентантів у п'ятницю, бо воно знову виявило розбиття коаліції між південними демократами і республиканцями. Крім того, багато республиканців перейшло на бік правильних демократів у надії, що, голосуючи за урядову контролю, вони спинять дальшу інфляцію доляра. Деякі постанови, головно ті, що стосуються контролі цін на фармерські продукти, пішли проти бажань адміністрації, одначе взагалі вони не найгірші з погляду адміністрації.

Законопроєкт у справі продукції був уже давніше ухвалений в сенаті і тому його треба узгіднити з законопроєктом палати. Сенат пішле сім делеґатів замість звичайних п'ять на таку конференцію, яка почнеться в середу. Уряд надіється, що на конференції погодяться на гострі постанови для стримання інфляції. Тому, що Акт про Продукцію, ухвалений тимчасово в 1950 р., вигасає з днем 31 липня, конференція мусить приспішити свою працю, щоб обидві палати могли взяти скоординований законопроєкт ще раз під голосування, заки він буде переданий Білому Домові до підпису як закон. Праця не буде легка, бо обидва законопроєкти містять постанови, які в деьому собі суперечать.

ПРОПАВ ВІЙСЬКОВИЙ ЛІТАК З 38 ЛЮДЬМИ

З Анкореджу, на Алясці сповіщають, що нема надії відшукати літак марки Ді Сі-4, яким виїхали з Форт Лотон, у місті Сіятл, у стейті Вашинґтон, на побережжі Тихого океану 38 подорожних залоги в більшій частині це були військові фахівці, які мали перелетіти через затоку Аляски до Кореї. Останні вісті від них були вислані у п'ятницю. Здогадуються, що літак упав у море десь коло берегів Аляски.

● **На прийняття ген. Доґлеса Мек Артура** видало місто Ню Йорк — 23,467 дол. Гостина тривала два дні, 19 й 20 квітня. Гостина для прем'єра Держави Ізраїля, Давида Бен Ґуріона, 9. травня, коштувала 6,296 долярів. На такий час винаймають крісла для сидження, уставляють степениці на прилюдних місцях, декорують місто прапорами і т. д.

ПОВІНЬ ЗАГРОЖУЄ ТЕПЕР ОКОЛИЦІ НИЖЧЕ СЕЙНТ ЛУЇС

Ст. Луїс, Мо. — Вода в ріці Міссіссіпі коло цього міста піднеслася до найвищого рівня за останніх 107 років, одначе небезпека загальної повені минула в год. 3.30 рано в неділю. Хоч стан води перевищив на два цалі стан, який записано в 1947 році, але підготовча праця для забезпеки цим разом була успішною. Вода коло Сейнт Луїс спадає, зате повстає загроза в околицях долішньої течії ріки, яка не так добре забезпечена проти повені, як Ст. Луїс. Високий стан води триватиме ще якийсь тиждень з уваги на нові дощі. Тут була небезпека пожежі в наслідок вибуху олії, як це було в Канзас Сіті. Одначе труби, які проводять олію, направлено наперед, щоб не допустити до витікання. Те, що витекло, попливло швидко з водою і не спричинило вибуху. Інженери армії працюють тепер над тим, щоб не прорвало греблі в повіті Честер, у стейті Мизури, де є 30,000 акрів плодючої фармерської землі.

14 БІЛІОНІВ ВИДАТКІВ НА ВИЩУ ОСВІТУ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

Ню Йорк. — середу біжучого тижня кінчиться реченець для зголошування ветеранів світової війни на студії коштом уряду. З уваги на закінчення небувалої в історії виховної програми для ветеранів, наукові організації й установи роблять підсумки цього експерименту, який тривав сім років. З проєкту скористали 8,000,000 ветеранів, які пішли на науку до каледжів та інших високих шкіл під контролею уряду, що витратив на це з федеральних фондів $14,000,000. Ще тепер учиться 500,000 студентів, одначе їх кількість маліє з кожним місяцем. На оплату самих студій видав уряд три з половиною біліони долярів, а крім того студенти діставали гроші собі на прожиток підчас науки, а в багатьох випадках і прожиток деяких членів своїх родин, головно жінок. Вершок таких зусиль становив 1947-й рік, коли було зареєстрованих мільйон студентів-ветеранів. Виховники признають, що програма була успішна, бо ветерани справді користали з фондів, ухвалених Конґресом для їхнього добра.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАРТЕР ДЛЯ ВТІКАЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ЕВРОПІ

Ню Йорк. — Реґенційна Рада стейту Ню Йорк зачартерувала статути для міжнародного університету, який буде приміщений в Европі для молоді, що походить з країн підсовєтських сателітів. Це подав до відома К. Д. Джексон, голова Краєвого Комітету Вільної Европи, який опікується цим університетом. Перший осередок наукових викладів цього університету буде коло Страсбурґу, в теперішній Франції. Там буде коло сотні студентів. Цей осередок називатиметься „Колеґія Вільної Европи". Молодь нижче тридцятого року, яка походить з Альбанії, Болгарії Чехословаччини, Естонії, Латвії, Угорщини, Литви, Польщі й Юґославії, буде мати нагоду відбувати там свої студії. Фінансову підтримку університетові постачатиме Краєвий Комітет Вільної Европи і новоповстала організація „Хрестоносний Похід за Волю". Адміністрація університету буде приміщена в Ню Йорку. Стипендійне Бюро для студентів буде приміщене в Парижі.

В АМЕРИЦІ

● **Дол. 250 „чаєвих"** дістали чотири хлопці, що чистили взуття невідомого гостя в Індіянополіс. Поліція тимчасово перебрала гроші, — щоб гість мав час передумати, чи він не зробив помилки.

● **Хочуть завести податки** на заробітки кооператив деякі сенатори. Вони кажуть, що таким способом можна буде дістати понад біліон долярів річно для федерального скарбу. Кооперативи протиділають серед фармерів, закуповуючи насіння і продаючи продукти.

● **Америка запросить Росію** на підписання мирового договору з Японією в дні 4. вересня. Конференція відбудеться в Сан Франсіско, за участю представників 50 країн.

● **Далі арештовують чужинців**, неправно перебуваючих у Ню Йорку. Комісар іміґрації Шогнесі, тільки в четвер минулого тижня наказав притримати 137 осіб. Досі притримано 1,112 чужинців, за час від 11. червня.

АДМІРАЛ ШЕРМАН ПОМЕР НАГЛО В НЕАПОЛІ ВІД УДАРУ СЕРЦЯ

Неаполь. — Минулої неділі, себто в тому дні, коли адмірал Форест П. Шерман збирався вертати до Америки, покінчивши усі діла, зв'язані з його місією оборони Заходу, дістав він зовсім несподівано подвійного удару серця і так помер. При смерті були: його дружина та адмірал Роберт Б. Карні, командант Атлантійських морських сил Злучених Держав у південній Европі. Тіло адм. Шермана перевезено на морський воєнний корабель „Мавнт Олимпус", що стояв у пристані, звідки відвезуть його негайно до Вашинґтону. Адмірал Шерман прибув до Неаполю по переговорах в Лондоні, Парижі та Мадриді. Він уже дійшов до згоди з генераліссимусом Франком щодо американських повітряних та морських баз в Еспанії. Вертаючи до Вашинґтону хотів ще раз вступити до Мадриду, щоб дещо докінчити. Як запевняють його найближчі співробітники, з усіх його розмов в справі оборони він робив точні записки, так, що вашинґтонський уряд знатиме усі подробиці, не зважаючи на смерть адмірала. У Вашинґтоні ця нагла смерть зробила потрясаюче враження на президента Трумана, секретаря стейту Ачесона, а зокрема на військові кола. Шерман був надзвичайно спосібною людиною, яка добре визнавалась не тільки на військових ділах, але теж і на політиці. У своїй кар'єрі він „перескочив" дев'ять адміралів і займав перше місце, маючи всього 53 роки, що стало небувалою досі подією в історії американської фльоти. Вже тепер ломлять собі голови, хто може стати його наслідником, як начальний командира морських операцій Злучених Держав.

АДМІРАЛ ФОРЕСТ П. ШЕРМАН

МОЛОТОВ ПРО СКОРИЙ УПАДОК „КРІВАВОГО Й ФАШИСТСЬКОГО" РЕЖИМУ ТІТА

Варшава. — Сьому річницю заложення Польського Комітету Національного Визволення, з якого постав комуністичний режим у Варшаві, відсвятковано з такою великою парадою, що чужоземні спостерігачі не можуть ще й досі збагнути, що за тим криється. Бо ж на це свято прибули найвищі представники Політбюра з Москви, а промови виголосили такі великі шишки, як заступник совєтського премієра Вячеслав М. Молотов та совєтський маршал Ю. К. Жуков. Крім них прибули найвищі урядовці з таких країн, як Альбанія, Чехословаччина, Болгарія, Монголія, Угорщина, Румунія, Східня Німеччина. Не диво, що дехто завважує, що це ніщо інше, а тільки новий з'їзд Комінформу. Та найбільшою несподіванкою була промова Молотова, — звернена проти Тіта, а в дальшу чергу проти демократичних потуг, що „підготовляють третю світову війну". Про Юґославію сказав Молотов таке, що вона „шляхом обману попала в руки шпигунів і провокаторів, які зрадили свій нарід і продали його англійсько-американським імперіялістам. Нині усім ясно, що зграя Тіта-Карделя і Ранвіча вже відновила капіталістичну систему в Юґославії, позбавила нарід його революційних здобутків та перемінила націю в зброю аґресивних, імперіялістичних сил. Значить, що юґославський нарід ненавидить цю зграю злочинних насмників, — вона вдержується при владі крівавим терором та фашистськими методами правління. Це довго не потриває. Народи Юґославії знайдуть шлях до волі й зліквідують тітовсько-фашистський режим". Потім Молотов говорив ще про Північно-Атлянтійський Пакт та зброєння — „англо-американських імперіялістів", підкреслюючи, що між ними нема згоди і приходить до щораз гостріщих тертя. Замітне було й це, що Молотов не виявив ніякого особливого зацікавлення до корейського перемир'я, до якого віднісся радше з песимізмом.

● **Іран не продовжить совєтської** концесії на ловлю риби в іранських водах Каспійського моря, звідки походить найкраща в світі ікра. Договір на концесію, що був складений на 25 років, кінчиться наступного року.

ДРУГИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес, Арґентина, — Як повідомляє часопис „Наш Клич", 26 і 27 травня відбувся в Б. Айресі Другий Національний Конґрес Українців в Арґентині. В ньому взяли участь представники т-ва „Відродження" з усіми його філіями; Братства св. Покрови Української Православної Церкви; Українського Допомогового Комітету, Українського Клюбу, Т-ва Високошкільників, Союзу Комбатантів, Союзу Українок, Т-ва „Сокіл", коло 100 делеґатів. Конґрес відкрив Михайло Мушинський українською й еспанською мовами; головою конґресу обрано інж. Ол. Дзюбана, після чого заслухали привіти від краєвих і закордонних організацій, зокрема від Українського Конґресового Комітету Америки. Після привіту від т-ва „Сокіл" приявний на залі представник поліції заборонив дальші виступи українською мовою і дальші промови перекладав з української мови на кастилійську заступник голови конґресу, інж. Грінчак. Ухвалені поправки до статуту Української Центральної Репрезентації, яка має тепер назву „Центральний Комітет Українських Демократичних Національних Організацій", із загальним числом членів Ради — 27, управи — 10. Нововибрана Рада уконституювалася, добираючи ще п'ять осіб. Другого дня нарад явилися гості від хорватської і білоруської колоній, а голова Конґресу проголосив список обраних до Української Ц. Репрезентації осіб, який очолює новий голова Іван Григоращук і заступник голови інж. В. Левицький. Після цього була академія на честь Симона Петлюри та Євгена Коновальця. Деякі реферати відпали через заборону читати їх по-українськи.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОВІТРЯНІ ТА МОРСЬКІ БАЗИ В ЕСПАНІЇ були властивою причиною американсько-еспанського зближення, опертого на потребі спільної оборони перед совєтською агресією. Ці бази знаходяться з такими еспанськими містами: Ферроль, Кадиз і Катаґена для морських баз, а Мадрид, Барселльона, Валенсія, Севілья і Люґо для повітряних.

ПРЕМ'ЄР КАНАДИ СЕН ЛОРАН ВІДВІДАЄ УКРАЇНСЬКІ ОКОЛИЦІ

Вінніпеґ, Канада. — Канцелярія Комітету Українців Канади дістала повідомлення, що прем'єр Сен Лоран відвідає в місяці серпні українські місцевості в західній Канаді. Ці відвідини зв'язані з 60-ою річницею приїзду до Канади перших українських іміґрантів, яку українське громадянство відзначить триденним святкуванням у вересні під високим протекторатом ґенерал-губернатора і віконтесси Александер і під проводом Комітету Українців Канади. Прем'єр відвідає українські околиці в товаристві федерального посла І. Дікура. Імпозантна програма заповіджена в Елк Айленд Парку недалеко Едмонтону. („У. Голос").

АРАБИ В СУМНІВІ, ЧИ БРАТИ ДОЛЯРИ

Бейрут. — Американські представники, що мають розділювати гроші на допомогу країнам, щоб підняти їх відстале господарство, мають чимало клопоту на Близькому Сході з арабськими урядами, що відмовляються користати з тих фондів. Це тому, що вони вважають американську „технічну допомогу" таким самим родом допомоги, яку вони діставали з Англії чи Франції через різні релігійні й виховні місії та які — як виявилось пізніше — були вступом до військових окупацій. Таке можна почути від урядовців, чи від звичайних арабів. Всі вони глядять на американську поміч з упередженням, а як і беруть її, то не як якусь ласку, а як щось таке, що Америка робить у своїм власним інтересі. Ніхто не вірить, що Злучені Держави допомагають, не зобов'язуючи до нічого тих, що користають з цеї помочі. Американським представникам дуже важко доказувати, що так не є, бо упередження арабів оперте на досвіді з Єгиптом, Палестиною, Іраком та Йорданом.

НАДІЮТЬСЯ ПРОДОВЖЕННЯ НАРАД У СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

Токіо. — Минулої суботи перервано в Каесонґ наради в справі корейського перемир'я, бо комуністичні делеґати обстоювали своє домагання щодо відтягнення з Кореї усіх чужинецьких військ. Комуністичне китайське радіо передало, що наради перервано до середи тому, щоб „обидві сторони" мали час нарадитись. Одначе це не відповідає правді, бо делеґація Об'єднаних Націй виразно заявила, що вона в ніякому разі не радитиме більше над питанням відтягнення чужинецьких військ, бо це політична справа. Тому, що з комуністичних радіових комунікатів не виглядає, щоб комуністи ходили розбити наради, надіються, що вони від свого домагання „тимчасово" відступлять, але зате видвигнуть другі, вимагаючи, щоб обидві воєнні сторони відступили від 38 паралелі на 10 миль, на що мабуть аліянтська делеґація не згодиться. В Токіо відбулася довга конференція аліянтської делеґації, головою якої є адмірал Чарлз Турнер Джой, з ґенералом Метью Ріджвеєм, начальним командиром збройних сил Об'єднаних Націй на Далекому Сході. Про наради ці нічого не проголошено. Відоме тільки те, що аліянтська делеґація готова кожної хвилини до дальших нарад у справі перемир'я і не бачить ніякої причини, чому треба ждати аж до середи, як цього домагаються комуністи. В цілій Кореї випогодилось і почато наново наступати на ворога. Найбільшу активність виявила повітряна фльота, зокрема та, що находиться на Окінаві, яка скинула до 2,100 бомб на ворожі позиції в північно-західній Кореї.

ГАРРИМАН НАСТРОЄНИЙ ОПТИМІСТИЧНО

Тегеран. — Хоч британські кола в Ірані не мають надії на успіх американської інтервенції в справі нафтового спору між Іраном і Англо-Іранською Нафтовою Компанією, Аверел Гарриман, якого президент Труман вислав як посередника, переконаний, що він таки чогось діб'ється. А думає так тому, що його всюди щиро витають і відносяться до нього по приятельськи, хоч це мова тільки про урядові кола, бо серед населення настрій ворожий. Оптимізм Гарримана „логічний", бо ж фінанси Ірану залежні на 50% від того, що держава дістане за нафтові концесії, а державна каса тепер порожна. Проте настрої серед мас такі, що уряд не відважиться скасувати націоналізації нафтової промисловости, хоч би мало настати державне банкрутство. Тим самим, нема надії, щоб Англо-Іранська Компанія могла заіснувати у давному сиді, навіть тоді, коли б згодилася платити Іранові далеко більші суми як було досі. Проте Гарриман не прикладає до тих настроїв аж таку велику вагу, щоб взагалі не могло прийти до порозуміння, особливо в таких обставинах, коли фінанси держави в критичнім положенні.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПОРТУҐАЛІЇ

Лисбона. — Населення Португалії віднеслося цілком апатично до виборів президента держави. Урядовий кандидат ген. Франсіско Лопез був уже так, якби вибраний, як зрезиґнував його опонент. Але урядові залежало на тому, щоб населення голосувало й віддало багато голосів на його кандидата. Генерал Лопез, що стане президентом по маршалі Кармоні, має 57 років, сильний і здоровий, повний воєнного досвіду, якого набрався ще в часі першої світової війни. Одначе країною проводить властиво — прем'єр, хоч на ділі він підлягає президентові. Тим прем'єром є відомий диктатор Антоніо де Олівера Салазар. Та тепер, як заповідають, Лопез подбає, щоб і його слово заважувало.

ВБИВСТВО АБДУЛІ УДАРОМ ДЛЯ БРИТАНІЇ

Бейрут (Лебанон). — Цілий арабський світ ще далі під враженням вбивства в Єрусалимі Абдулі, короля Йордану, малого королівства, вдержуваного грошевими допомогами Британії. Абдулля, не довір'яючи у власні сили, арабів, спирався на Англію у своїх мріях об'єднання усіх арабських земель, будучи її довіреним і льояльним союзником. Не диво, що вбив його націоналіст з терористичної єрусалимської групи Великого Муфті, Гай Амін ель Гуссейні, що є ворогом Британії й перебуває в Єгипті. Підчас останньої війни він держав з Гітлером проти Англії, яку вважає найбільшим ворогом соборної Арабії. Сам Абдулля мав в арабськім світі велику повагу навіть серед своїх найбільших ворогів, бо був дуже хитрим політиком та розпоряджав фондами, що не без значення в країнах нужди. Як реаліст прийшов до переконання, що арабам треба погодитися з існуванням Ізраїля і перший поробив кроки в тому напрямі, чим це більше озлобив арабських фанатиків, що є проти такої згоди. Британія має тепер чималі труднощі й з наслідством Абдуллі, бо його наслідний син, що тепер перебуває в Европі „на лікуванні", принц Таллаль, є настроєний до британців ворожо і це навіть має бути причиною, чому він мусів виїхати до Швайцарії. Другий з ряду син, принц Наїф, приємливий для Англії й він мабуть засяде на троні батька, бо інакше Англія відмовить субсидій. Але це готово викликати новий фермент в арабськім світі, звернений проти Англії.

В СВІТІ

● **Перший післявоєнний** міжнародній табір молоді відкрився на Райні в Німеччині в дружній і скромній атмосфері, без військових парад і уніформ, біля скелі Льорелей. Табір, у якому відбудеться також десятиденна програма лекцій і дискусій, становить собою антитезу до „Вільної Німецької Молоді", організованої комуністами в Східній Німеччині. Понад тисяча чоловіка молоді брало участь у відкритті табору.

● **Відібрав паспорти** для виїзду до СССР англійський уряд у колишнього атомового дослідника австралійського викладача на лондонському університеті д-ра Е. Барґона та в одного неназваного по імені, — звільненого з посади урядовця міністерства закордонних справ. Вони були нібито у зв'язку із двома раніше зниклими урядовцями міністерства і хотіли дезертувати до СССР.

● **Виключили дві просовєтські** організації з Британської Асоціяції Об'єднаних Націй, а саме Т-во Британсько-Совєтської Дружби (заступником голови якого був згаданий вище д-р Барґон) та Шотландсько-Совєтське Т-во.

● **37.000 корейських утікачів** у таборі для північно- і південно-корейських біженців біля Сеулу перебували в таких жахливих матеріяльних умовах, що тисячі з них померли від хворіб і голоду. Органи О.Н., на яких ця справа лягає поганою плямою вживають тепер всіх спішних заходів для порятунку нещасних. Хоч більшість біженців — безсумнівні антикомуністи, проте їх усіх трактували як ворогів.

● **Берлінський повітряний міст** може відновитися для вивозу із Західного Берліну тамтешньої експортної продукції, якої через совєтську заборону вивозу суднами назбиралося уже на 14,000.000 дол.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗПОРОШЕННЯ СИЛ

Уже перед другою світовою війною журилися старі іміґранти і таки добре задумувались над тим, що буде з українським народним життям, як їх не стане. Таке саме можна було помітити в кожній іншій етнічній групі в Америці. Скрізь ряди старих народних робітників рідшали, а заповнити їх не було ким. Ця проблема стала згодом такою важливою, що все інше, себто давні спори і поділи, відійшли на другий плян, або й зникали цілковито. Наладжувалось нове життя, пристосоване до нових обставин з метою, щоб ідеали, якими жило старе покоління, не пропали та щоби було кому тут боронити українську справу й підтримувати визвольну боротьбу українського народу. Підготовлялось молоде, тут роджене й виховане покоління, представників якого бачимо нині при нашій політичній чи гуманітарній акції. До них належить також проф. Лев Добрянський, голова Українського Конґресового Комітету, широка діяльність якого на вашинґтонському ґрунті усім нам добре відома й усіми цінена.

Ідеальним не було наше життя в минулому, чогось надзвичайного не сподівалися ми і від нового. Але минуле, зі своїм розбиттям на народному і церковному полі, таки чогось нас навчило. Хоча сліди старих недомагань ще тут і там залишились, але не давали притоки до нового розбиття. Через те національний табір міг пережити важку кризу в часі другої світової війни та продовжував акцію оборони України навіть і тоді, коли ворожий наступ на нього був надзвичайно сильний і не перебірчивий у засобах. Тому і вдалося нам добитись урядового визнання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, як самостійної організації допомоги Україні та українським скитальцям, не зважаючи на протести і калюмнії „Рошєн Ріліф", яка тоді втішалась великими впливами. Добилися ми цього, хоча ідея створення цеї організації вийшла від політичного тіла — Українського Конґресового Комітету, та хоч усім було ясно, що тут мова не тільки про рятунок „Ді Пі", але й про політичне заманіфестування на американському ґрунті політично - державної незалежности українського народу в Европі. Не зробили б ми цього, як би не солідарність національного табору, бо ж комуністи помагали совєтським аґентам нас добивати, а наші „ліві" щонайменше держали себе невтрально, якщо не висилали грошей до „Рошєн Ріліф" та не закликали скитальців вертати в Україну.

Пригадуємо те, бо та наша праця далеко не скінчена. Вона могла б тепер поширитись і поглибитись, як би не одна перешкода: розпорошення сил, розбиття на гуртки. Релігійна боротьба, яка вже переходила в забуття, починає у нас виринати у новому виді, а це може завдати всьому нашому життю величезної шкоди. Нові іміґранти привезли з собою багато добра, але й не залишили в таборах найгіршого лиха — заїлої партійности. А тут нам, якщо хочемо допомагати справі визволення українського народу, партійности не треба, а тільки треба спільної праці для України і так веденої, щоб вона могла тривати без огляду на те, чи хто з нас визнає тільки один український центр в Західній Европі чи два або три та як би — а це найважніше — для ніякого центру не було можливости політично працювати. Інтерес нації вимагає, щоби був тільки один центр і ми є за такий центр. Проте найбільшу нашу увагу звертаємо таки — на працю для України на міжнародному полі й в країнах, де живе наша еміґрація, а в першу чергу в Америці, яка сьогодні має перший голос у світі. Це для нас важніше всього.

Передвиборчі мáневри в Конґресі

Минулий тиждень позначився цікавими голосуваннями у вашинґтонському Конґресі. Одного дня — у вівторок — палата репрезентантів скасувала свою власну заборону завертання цін на м'ясо й інші продукти; наступного дня ухвалила контролю цін на продукти з умовою, що будуть заґарантовані прибутки для продуцентів. Третього дня — в четвер — палата іншим способом виявила свою опозицію до адміністрації президента Трумана, хоч вівтіркове голосування з першого погляду свідчило про несподівану перемогу адміністрації в її програмі стримання зростаючої інфляції доляра шляхом економічної стабілізації.

У п'ятницю вночі прийшло до голосування над цілим проєктом, підчас якого коаліція знову потерпіла поразку.

Оці зигзаґуваті кроки нижчої конґресової палати віддзеркалюють хвилевий настрій конґресменів — серед постійної уваги до конґресових і президентських виборів в 1952 р. Тут треба пригадати, що на останніх виборах в 1948 р. президент Труман просто сам один виборов собі перемогу над своїми республіканськими а по части й демократичними противниками тим, що підчас виборчої аґітації закидав Конґресові бездіяльність або підтримування великого капіталу на шкоду для широких народних мас. Вистачало, щоб в якійсь околиці в часі виборчої поїздки президент згадав по імені якогось конґресмена з опозиції, щоб той провалився на виборах. Тому теперішні противники Трумана в Конґресі вже наперед розцінюють можливості свого поновного вибору на підставі своїх заслуг як народних заступників. Іншими словами: конґресмени рахуються з можливістю, що Труман стане ще раз кандидатом на президента, а тоді він може повторити свою передвиборчу тактику осуджування Конґресу за те, що поодинокі конґресмени не підтримували його мобілізаційної програми й програми економічної стабілізації.

В засаді теперішній Конґрес вийшов з вибору кандидатів двох партій: Демократичної і Республіканської. Коли розглядати членів Конґресу як партійців, то оцінка їхньої діяльности була би дуже проста: вони, мовляв роблять те, і голосують так, як їм накаже партійний провід. Коли прийде до поновного вибору, конґресменові було б легко представити себе як члена однієї або другої партії і домагатися перевибору на підставі партійної програми або „заслуг" партії.

Одначе за таких часів, які переживають Злучені Держави від першої світової війни, самої партійної приналежности не вистачає для оцінки того чи іншого кандидата. Як внутрішня так і закордонна політика Америки за останніх часів так ускладнилась, що конґресмени мусять вживати свого власного розуму й досвіду при вирішуванні різнородних справ і питань під час конґресових нарад. З уваги на внутрішні американські відносини Конґрес насправді поділений тепер найменше на чотири групи, а саме: дві великі політичні партії, Демократична й Республіканська; безпартійний бльок фармерів і консервативна група демократів з південних стейтів, званих „діксікратами".

Тому, що фармерські інтереси перетинаються часто з інтересами діксікратів, обидві ці групи порозуміваються перед голосуванням, як ось тепер у справах контролі цін, йдучи проти програми президента. Консервативні діксікрати, хоч в засаді називають себе демократами, часто творять коаліцію з республіканцями, щоб не допустити до зрівняння громадянських прав чорних і білих людей у південних стейтах і зате вони віддячуються республіканцям, голосуючи з ними проти проєктів, проголошених правильними демократами, під проводом президента.

Несподівані констеляції при голосуванні над різними точками програми контролі цін так само виявляють стратеґію груп. Це вказує на передвиборчі трюки, мабуть в тій цілі, щоб підчас передвиборчої аґітації президент не міг закинути своїм противникам засадничої ворожнечі до його проєктів, які мають загальне схвалення робітничого населення.

На підставі того, що під час голосування одна пропозиція уряду проходить, а друга провалюється, знавці політичних відносин пророкують, що коли цілий законопроєкт для контролі цін буде викінчений, і прийде до голосування в обох палатах після спільної конференції, президент покладе своє вето проти цілого закону, як що б голосування випало проти його плянів. Тоді конґресова опозиція стане перед питанням: чи поновно ухвалити заветований законопроєкт, чи може скапітулювати перед президентом і прийняти пляни його уряду, щоб не виставити себе на можливі закиди у передвиборчому часі, що Конґрес не виконав свого обов'язку у такий важливий період підготови оборони й мобілізації.

Польська еміґрація і озброєння Західної Німеччини

Наприкінці II світової війни Польща опинилася в дивній ситуації: зовнішньо поляки, разом з іншими державами, що боролися проти німецького імперіялізму, виграли війну. Але на ділі ця перемога не принесла польському народові свободи. Замість диктатури німецьких нацистів у Польщі запанувала комуністична тиранія, прислана з Москви.

За втрату самостійности полякам дано „нагороду": багаті землі Східньої Німеччини аж до лінії Одри-Найси. Ці землі були колись заселені слов'янськими та литовськими племенами, що протягом століть були колонізовані та асимільовані німцями. Поляки називають ці області „наново здобутими землями". Порівняно з утраченими українськими та білоруськими територіями, якими володіла Польща перед 1939 роком, землі на захід від лінії Одра-Найса мають великі природні багатства і ліпше загосподарьовані. Сталін, який настоював на тім, щоб дати полякам ці землі, знав, чого хотів: він мав на думці — задовольнити поляків цим подарунком і зробити з поляків союзників Москви. Дійсно, між поляками, що від давна були противниками московської протекції, по II світовій війні поширилася хвиля русофільства. Зник рух польської повстанської армії, що билася за війни проти Німеччини. Поляки взялися енерґійно до заселювання територій, яку німці мусіли залишити.

Коли б Сталін мав міру для своїх домагань у світі, то міг би спокійно панувати над „сателітами" Москви, в тім числі й над Польщею, і ніхто не робив би йому перешкод, в інтересі тривалого миру в світі. Але Сталін поставив собі за великі цілі, і демократичні великодержави, побачивши безмежний імперіялізм Москви, приступили до широкого збросння.

В плянах оборони Західньої Европи перед совєтською аґресією має бути призначене певне місце і Західній Німеччині. Уряди демократичних держав не мають охоти посилати своє військо на оборону Західньої Німеччини перед російською аґресією, коли сам німецький народ відмовився б дати своїх синів до війська під загально-европейською командою. Між німцями в Західній Німеччині йде дискусія про те, на яких умовах німецький народ мав би пристати до Атлантійського Пакту. Переважають ті ґрупи, які вважають, що краще зустріти московську навалу, мавши збройну силу, ніж бути безоружними баранами, яких буде розривати комуністичний вовк.

Ці дискусії та різні проєкти західних великодержав про озброєння Західньої Німеччини зручно використала московська комуністична пропаґанда між поляками: мовляв, у Західній Німеччині вже стоїть кількамільйонова армія, яку пошле „англо-американський імперіялізм" вигонити поляків із „наново здобутих земель". Ця московська пропаґанда знайшла відгук також між польською еміґрацією. Польські еміґранти всіх напрямків, з іншим забарвленням, але по суті в одному напрямі з аґентурою Москви, ведуть пропаґанду проти озброєння Західньої Німеччини. Їх головний арґумент проти цього є той, що, мовляв, Німеччина, мавши армію, продиктує свою волю народам Европи, як це було за Гітлера. Польські еміґранти твердять, що в разі озброєння Західньої Німеччини польська армія під проводом совєтського маршала Рокосовського буде завзято битися, і це вийде на шкоду перемозі демократичних держав над комуністичною Росією. Без озброєння Зах. Німеччини, поляки, мовляв, будуть здаватися арміям західних держав.

Ці міркування шиті білими нитками. Коли б була зорганізована армія в Західній Німеччині, то це військо, як і вся німецька політика буде під контролею західних великодержав, зокрема Америки. Сучасна Німеччина не в силі навіть організувати самостійного постачання своєї армії, коли б ця армія зорганізувалася. Нема слова, є серед німців такі, що мріють про відновлення військової могутности Німеччини, але тверда дійсність мусить диктувати німцям іншу, помірковану політику. Дві програні світові війни мусіли навчити не одного німецького націоналіста, до чого доводить імперіялізм.

Польська еміґрація, що хоче лякати світ відновленням німецького імперіялізму, ховає за цією пропаґандою свій власний імперіялізм. Польські патріоти не задовольняються лінією Одри-Найси, яку подарував Польщі Сталін. Вони мріють про поворот до Польщі також земель українських і білоруських і навіть про „границі 1772 року"...

П. К.

В. Несторович

Світова організація УМСА і українці

I.

Бувають події, яким ми або замало уваги присвячуємо, або зовсім їх не добачуємо зі шкодою для національної справи в теперішньому або в майбутньому. До таких подій м. і. належить те, що велика всесвітня організація Імка в повоєнному часі почала працювати всупереч своїй традиції теж з недержавними націями, даючи й українцям шанси активно співпрацювати в рямцях її програми.

В часі поміж I. і II. світовими війнами Імка мала ще в своїй програмі харитативну діяльність і з цього користав теж дехто з українців. У Тарнові та в інших осередках сх.-укр. еміґрації в Польщі, а також у Празі, в Подєбрадах, тощо, Імка допомагала харчами і деякими предметами домашнього вжитку українським еміґрантам. Деякі студенти в Празі діставали навіть іноді грошеві підмоги. І те все робила Імка не вимагаючи нічого, навіть гуртового читання Біблії, як цього вимагали Квейкери, підтримуючи наших студентів у Кракові (а може і в інших місцевостях) після I. війни.

Поляки, як і ніші державні народи, розвинули під прапором Імки між двома світовими війнами широку діяльність і чимало на тому скористали.

Українці щойно після II. світової війни включились у працю світової Імки серед ДП і виказали в Зах. Німеччині, особливо в її американській зоні, а потім і в англійській чималу активність. Число симпатиків Імки, а що дуже важне — активних членів зростало з кожним роком. Організаційна справність українців здобула признання серед міродайних чинників світової Імки. З'явилась Національно-Українська Імка, яка почерез таборові гурти і зональні комітети найшла своє організаційне завершення в Центральному Комітеті. Праця йшла паралельно у Світ. Імці і в Укр. Імці, а численна участь українців у з'їздах міжнаціональних ДП, у курсах і дискусіях, у літніх таборах, тощо, видвигнули нас на помітне місце і зголосили з успіхом наші права до рівнорядности з іншими державними народами.

Стрічались у цій праці також перешкоди, як ділового характеру (брак імківської традиції і досвіду, того, що державні народи принесли з рідних своїх земель, брак знання англійської мови в українців, і т. п.), так і характеру (що так скажемо) чуттєвого. Останні, це: давня ворожнеча чужинців-сусідів, яка просочувалась і в ряди „імкарів" з одного боку, а з другого боку — спізнена активність українців, початкова насторожeність „Пласту" і націоналістів проти Імки, та врешті деяка неприхильність (хоч і не дуже яскрава) українського католицького клеру до Імки. З часом більшість тих перешкод була переборена. Повстав кадр провідників української Імки. Знання англійської мови збільшилося. „Пласт" і нац. молодь зрозуміла, що побут у літніх таборах та участь в інших імпрезах Імки не ґасить національного духа в нашої молоді і що контакт з іншими націями є з багатьох оглядів корисний. Примара „інтернаціоналізування" Імкою щезла...

Приблизно рік тому, коли табори почали кількісно танути, повстала думка в міродайних чинників після ліквідації Гол. Квартир і „тімів" Світ. Імки залишити Національні Імки. Вказано теж недвозначно українцям на шансу ввійти в орбіту Світ. Імки як повноправний член — як Нац. Укр. Імка, якщо зуміємо поставити цю свою організацію на відповідному рівні.

Світова Імка для ДП (подібно як ІРО) переживає тепер період ліквідаційний. Не вважаючи на деякі спроби не вдалось авторові цих рядків ствердити, яку силу організаційну представляє в теперішньому моменті Укр. Імка в Німеччині серед залишенців, хоч про поодинокі гурти має відомості. З Европи виїхала маса рядових членів і значна більшість передових імкарів-українців. „Було би направду шкода, коли б стільки вложеної енергії в розбудову Укр. Імки пропало марно" — пише мені інж. В. Ржевський з Филаделфії, б. голова Зонального Комітету Української Імки в британській зоні. І я тішусь, що ця думка співзвучна з моєю думкою, та певен, що таких, як ми, є більше.

Не місце тут, у цій статті, на виклад про ідеали, що їх заступає Імка, про відомий трикутник гармонційного розвитку тіла, душі і розуму, такого важного для молоді, про величезні досягнення Імки, ідейні й організаційні, в цілому світі з вимком підсовєтських країв. Зате хочемо звернути увагу на значіння цієї світової християнської організації для нас українців у близькій майбутності.

(Закінчення буде)

У. К.

ДЕБЮТ БОЛЬШЕВИКІВ У ЛЬВОВІ

1)

Рік 1939 від самого початку був неспокійний. Коли в березні розпалась чеська держава, всі люди у Львові шептали, що в квітні прийде черга на Польщу і вибухне війна. Але минув і травень і червень — а війна не вибухала. Не видно було навіть ніяких приготувань до війни з боку польської влади. Навпаки, якраз тоді влада натискала на малювання плотів по селах та мурів і парканів по містах, та й на усування дрючків від радієвих антен, щоб не стирчали на дахах, бо то... — негарно. Правда, мобілізували крадькома щораз нові річники, але це тоді. по Заняттю Заользя, не робило особливого враження. Так надійшов уже й липень, а війни таки не було. Може аж по жнивах! — шептали собі люди. — Але ж бо й жнива минули, минув вже і серпень — а до війни не дійшло. Під осінь, на зиму, не будуть уже починати війни — так розумували собі люди, кладучись до сну в останню серпневу ніч 1939 р. у Львові.

Настав день 1. вересня. Погода чудова. Рух в місті від самого ранку, більший ніж звичайно, бо це ж початок шкільного року. З'їзджаються учні, вертаються урядовці з літних відпусток. Коло головного залізничого двірця, на Алеї Фоша і на вулиці Городецькій, як і взагалі в усьому місті, аж кишить від людей. Серед вуличного гамору ніхто не звертав уваги на кілька аеропляні́в, що появилися над містом. Адже ж і досі не було дня, щоб із сусіднього летовища, в Скнилові, не літали літаки над містом. Навіть гук вибухів десь від двірця, нікого не здивував. Хіба й раніш не чути було гуку? Та ж десь там — за містом, вправляла постійно артилерія. І дальше кожний з перехожих ішов собі спокійно за своїм ділом. Аж тоді, як з'явилися на вулицях рятункові вози з убитими й раненими, перехожі заметушились. Через хвилю знав уже цілий Львів, що вибухла війна.

Перша бомба, що впала з німецького літака 1. вересня 1939 коло години 8-мої рано, не вбила нікого. Впала на хідник Алеї Фоша, близько двірця, і вирила мале заглублення в плиті, зате розбризкалась на боки і ранила кілька перехожих та вибила шиби в проїжджаючім трамваю.

За кілька хвилин після того посипався вже цілий ряд тяжчих бомб на ріг Алеї Фоша і вул. Городецької в околиці костела св. Єлисавети. Там була фабрика, що виробляла якісь складові частини до літаків. — Мабуть на неї цілялись німці, та крім фабрики єще кілька кам'яниць. Позатим і на вулиці згинуло кількадесять людей, переважно жидів, що мали там свої склепи. Зате ранених були вже сотки.

З українців згинуло при тім першім нападі на Львів три особи, а іменно Гіполіт Ортинський, емеритований ревідент залізниць і жінка одного судового урядовця разом з дочкою. Муж її був тоді в суді, при бюрку, чув вибух і ані на думку йому не приходило, що тратить в ту хвилину жінку й дитину.

Так виглядав у Львові перший день війни. Напад летунський прийшов нагло і тривав лиш кілька хвиль. Як прилетіли, так і зникли. Більше вже того дня не показались. З польської сторони не було ніякого відпору, ані навіть алярму. Не було вже коли алярмувати.

На другий день — знов налет, тільки в іншу пору, на третій — так само... І так день-в-день налітали німці на Львів, кидали кілька бомб і зникали. В трівозі жило ціле 300,000-не місто, та й уся 30 мільйонова польська держава, бо німці налітали й на інші міста ба й навіть на деякі села. Так стероризували вони населення цілої держави.

Селяни перестали приїжджати до міста. Ринок у Львові опустів, крамниці зачинялись, одна по другій, вулиці опустіли, люди не показували й носа з хати, місто ніби завмерло. Навіть пошта переставала вже функціонувати. Школи, установи й суди стояли порожні. Єдина установа, що функціонувала найдовше, це польська поліція. Ця урядувала день і ніч, виарештовуючи постійно... кого?.. — Українців! Тюрми переповнені в'язнями, переважно студентами і селянами, привезеними з провінції. Польський аґент поліційний, Бабяк, увихався, неначе хотів виарештувати взагалі цілу українську частину людности Львова, а прокуратор д-р Юліян Косіньскі урядував у своїм бюрі при вул Пекарській майже до останнього дня війни. Не помагали ніякі звертання до нього в справі наших в'язнів, адвокатам нашим не відповідав навіть на привіти, ще й дозволяв собі на провокаційні замітки, мовляв, українці чекають тільки на те, щоб Львів упав, але не дочекаються... — Трудно було у нього виблагати навіть дозвіл на побачення родини з в'язнем. Як опісля виявилось, багато в'язнів розстрілювали без суду, між ними тих людей, що взагалі ніколи з владою не мали конфлікту і тільки тому, що українці, потрапили в тюрму. Але розстрілювали крадькома, тому й не давали дозволу на побачення, щоб родина не довідалась, що дана особа — не живе. Так, примірóм, убили в'язня, здається на ім'я Омеляна Терлецького, члена редакції „Нового Часу", вже перед 5-им вересня, а Косіньскі відмовив дозволу на побачення з в'язнем 7. вересня, кажучи, що ще його „не переслухав", хоч, як опісля стверджено, знав, що в'язень вже не живе. То був спеціяльно трагічний випадок, бо в'язень той, чоловік самітний, мав на своїм утриманні двох нелітніх сестрінків, що були сиротами, і по його ув'язненні осталися вони самі в хаті, без ніякої опіки. Гинули з голоду.

Серед таких обставин настрої серед Львов'ян були очевидно всілякі, інакші в українців, інакші у поляків, інакші у жидів, а інакші у німців.

Тих останніх, себто львівських громадян німецької національности, було небагато, — всього коло 5.000 душ, але вони грали в місті немалу ролю, бо були заможні, переважно промисловці, і поляки їх зовсім не переслідували. Навпаки, — хоч це була війна з Німеччиною, до якої львівські німці виявляли недвозначно свою симпатію, поляки не показували супроти них не тільки ніякої ворожнечі, але ще й підлабузнювались до них, щоб запевнити собі їх ласку на будуче, як Гітлер запанує у Львові. — Львівські німці поводилися самовпевнено; їм було добре за Австрії, не погано було їм і за Польщі, вони знали, що й Гітлер їм кривди не зробить. Бо, що Гітлер візьме Львів, в тому вже ніхто не сумнівався, місто було вже до 15. вересня оточене німецьким військом, люди з передмістя бачили вже німецькі стежі. Польські стежі вже навіть відступили з головного двірця на пл. св. Юра, де були нашвидку збудовані з дерева й бруку барикади, що мали загородити німецьким танкам дорогу. З тої барикади сміялися самі польські жовніри, познаняки, що стояли коло барикади на варті. Вистарчило почути їх розмову, щоб знати, який безборонний був Львів під їх „обороною".

(Продовження буде).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД

Недавно з'явився друком „Виказ усіх вплат на Народний Фонд на 1950 р." Він уже дійшов до рук читачів української преси та платників національного датку. Варто тепер тепер присвятити дещо уваги не так самому виказові, як платникам національного датку і їх категоріям.

На підставі постанови четвертого Конґресу Американських Українців з листопада 1949 року Український Конґресовий Комітет Америки проголосив вплачування датків до Українського Народного Фонду аж 1. лютого 1950 року. Спершу надходили ці вплати досить повільно. Вони зросли восени 1950 року, а найбільше їх надійшло у місяцях січні та лютому 1951 р. З кінцем 1951 року приступлено до замкнення рахунків УНФонду. Не зважаючи на це, датки за 1950 впливали ще в березні, а від деяких осіб навіть у квітні 1951.

До Українського Народного Фонду внесли датки 338 американсько-українських установ і організацій, даючи переважно по десять і 25 долярів. Були й такі, що давали понад сотню долярів. Найбільше дав до Фонду Український Народний Союз — $5.000.

Всіх платників до УНФонду з-поміж американсько - українських громадян було кругло десять тисяч. З того тільки половина вплатила повний національний даток, переважно в сумі по 10 долярів. Двадцятип'яти і п'ятдесяти долярових платників було небагато. Ще менше було таких, що платили по сто долярів і більше.

Згідно з інструкціями УКК кожний повнолітній українець і українка, що мали працю, повинні б були платити національний даток. Тимчасом досвід минулого року виявив, що в родині платив національний даток тільки один її член, переважно голова родини, а інші дорослі члени його не платили, хоч мали працю. Дуже мало таких випадків, коли і чоловік і дружина платили свої датки, а ще менше таких, де всі члени родини, себто батьки й дорослі діти сплатили б національний даток. Всі вплати до Українського Народного Фонду за 1950 рік дали суму 102,524.50 америк. долярів.

Коли брати до уваги численність українців в Америці, то доводиться ствердити, що участь їх у сплачуванні національного датку була дуже мала. Не можна сказати, що справа Українського Народного Фонду була дуже спопуляризована. Правда, багато писалося на тему фонду в українській пресі, а поштою розіслали чимало закликів до сплачування національного датку, але до всієї маси американських українців це не дійшло. Пропорційно найменше використано такий засіб популяризації фонду та його завдань, як живе слово. Це тому, що влаштовування більших сходин і віч, особливо ж висилка проомвців із УКК-у, зв'язані із значними видатками.

Важливою причиною такої малої участи в пожертвах на національні українські потреби до УНФонду треба вважати те, що українська преса не доходить до всіх американських українців. Дуже багато між ними таких, що до українських братсько - допомогових установ не належать і тому української преси не отримують, а передплачувати її не хочуть. Їх адреси для УКК-у невідомі. Тому то й розсилка закликів минулого року не могла їх досягнути, бо американсько - українська преса могла служити УКК-ові для тієї цілі тільки своїми адресами.

На підставі вже досі сказаного міг би дехто по однорічній спробі робити висновки, що перспективи для УНФонду не дуже добрі для майбутнього. Такі висновки були б передчасні, бо один рік існування фонду — це надто мале мірило для оцінки перспективи дальшого розвитку. Це тим більше, що УНФонд мав і досі має також поважних противників. Здекларованих його противників становлять комуністи українського походження і комунофіли. Вони намагаються всю збіркову акцію для УНФонду зовсім спаралізувати, бо ніяк не можуть стерпіти його цілей. Але й між деякими українськими національними гуртами є такі, які бажали б якнайбільшого зменшення датків УНФонду, щоб таким чином здобути більше фондів для їхніх обмежених цілей.

Не зважаючи на те, справа УНФонду щодалі краще популяризується серед американських українців. Доказом на те обставина, що у вплатах національного датку до УНФонду на 1951 рік помічається щораз зовсім нових платників з новими прізвищами.

Ще кілька слів про сам „Виказ". Він має деякі недоліки. Перш за все в ньому не подані імена і прізвища повнотою, а тільки самі прізвища з початковими буквами імен. Через те могли статися помилки там, де дві особи мають те саме прізвище з такими самими початковими буквами імен. Далі, висота жертв не подана товстим друком там, де під нею багато платників. Це утруднює шукання поодиноких платників. Всі платники друковані не стовпцями (один під одним), але для ощадности — рядками, з яких деякі могли при коректі випасти, що кривдить жертводавців, які у „Виказі" не появились. Ясна річ, ці недостачі та мимовільні помилки будуть скоро виправлені та оголошені в пресі. Таким чином дістануть бодай частинну сатисфакцію ті, що хоч поплатили національний даток за 1950 р., у „Виказі" не проголошені. На щастя таких недоглядів дуже мало. Такі технічні недоліки, маємо надію, нікого з покривджених від УНФонду не відштовхнуть.

К. М.

РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ Й НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ

20 липня ц. р. у Мюнхені (Німеччина) мала початись нарада демократичних угруповань російської еміграції. Ця нарада скликається за почином „Ліґи Боротьби за Народную Свободу", „Союзу Борьби за Освобожденіє Народов (СБОНР) і „Союзу Воінов Освободітельного Двіженія" (СВОД). Зазначені угруповання уявляють собою республікансько-демократичне крило російської еміґрації. Мета наради — тісніше об'єднати й активізувати ці угруповання й приєднати до них інші російські демократичні організації та представників безпартійної демократичної „общиственності" російської еміґрації. Коли ж це станеться, тоді ці угруповання будуть спільно працювати, щоби довести до остаточного успіху нараду, яка свого часу почалася й розбилася — з приводу національного питання) — у Фюссені і продовження якої передбачається найближчого часу. Як відомо, у Фюссені відбулася нарада чотирьох політичних угруповань, а саме: Ліґи Боротьби за Народную Свободу", „Союзу Боротьби за Освобождение Народов (СБОНР), „Союзу Борьби за Свободную Россію" (група Мельґунова) і „Національно - Трудового Союзу" (т. зв. „солідаристи" — угруповання більш правого напрямку).

Як подає „Новоє Русскоє Слово", „одним з основних питань, що буде поставлене на обміркування демократичної наради у Мюнхені, буде питання національне, що викликає нині гострі спори". І далі „Н. Р. Слово' 'подає: „ще 2 травня Рада „Ліґи Народної Свободи" одноголосно ухвалила резолюцію, що вказує на доконечність сторення (після упадку СССР) Свободного Союзу Народів Росії у формі демократичної федеративної республіки, на основі признання за кожним народом права визначити свою майбутню долю, аж до проголошення державної незалежности, при чім єдиного правильною системою виявлення народної волі признається всенародне голосування, що має бути переведене під наглядом Об'єднаних Націй".

На цю резолюцію є повна згода між „Ліґою Борьби за Народную Свободу", „Союзом Борьби за Освобождение Народов" (СБОНР); „Союзом Воінов Освободітельного Двіженія (СВОД) і її запропонують демократичній нараді у Мюнхені. На цій нараді, що буде тривати кілька днів будуть зачитані такі доповіді: „Совєтський режим — загроза свободі у цілому світі", „Шляхи повалення большевизму", „Завдання російської еміґрації", „Національні проблеми в СССР і в еміґрації". З доповідами виступлять представники всіх трьох вищезгаданих організацій — Ліґи, СБОРН і СВОД.

Як подає „Новоє Русскоє Слово", на цю нараду виїхав з Ню Йорку до Европи один із чільних лідерів „Ліґи Борьби за Народную Свободу" — Б. Ніколаєвский. Що ж до А. Керенського, то він цими днями вийшов із цієї ж „Ліґи", яку заснував і очолював, про що оголосив в пресі. Сталося це нібито на ґрунті „гострих спорів" про національне питання, про що, власне, і згадує „Н. Р. Слово".

Голоси Читачів

ЧУЖИННИЙ ЛЕҐІОН

Під цим наголовком появилася у „Свободі", ч. 160 з 12. ц. м. стаття ред. І. Кедрина, в якій автор закликає молодих українців „брати активну участь у Чужинному Леґіоні", мовляв — це справа „не тільки життя-смерти одиниць, а суто-політична справа всього народу". Автор ще й закликає Національну Раду, щоб дала „ясні й недвозначні вказівки у цій справі". Зрештою, на думку автора, „українці не можуть наслідувати поляків у підході до Чужинного Леґіону: польський лондонський уряд і вся польська еміґраційна преса поставились рішуче неґативно до участи поляків у тому Леґіоні."

У дійсності — участь у Чужинному Леґіоні — це приватна справа кожного молодого чоловіка, який має охоту вступити до згаданого Леґіону і відповідає вимогам Леґіону. Тут нема ніякої „суто-політичної справи всього народу! Вояки Леґіону воюють згідно з умовою, а не для будь-яких політичних осягів свого народу! Ще ніхто ніколи зприводу служби в Чужинному Леґіоні не підносив якихось політичних вимог для свого народу! Навіть не можна цим робом „причинитися до популяризації української справи у Вашинґтоні!"

Поляки правильно у цій справі думають. Вони мають відповідний політичний досвід і варто з нього скористати. Вони заявили офіційно, що для польської справи втрачений кожний поляк, який піде собі до Чужинного Леґіону, де нема ніяких політичних ґарантій, а тим самим не піде до польської армії, яка вже самою своєю суттю є політичною появою і приносить політичну користь польському народові.

Ми, українці, маємо тимбільше вимагати від кожної української одиниці, аби щадила свою кров для Української Армії і для української справи, бо тільки Українська Армія забезпечить кордони Української Держави!

Євген Яворівський

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

HONOR STUDENTS

Сталась невелика, звичайна подія: 27. червня цього року High School Utica Free Academy робила випуск своїх учнів. В Стенлі театрі, найбільшому міста, зібрались всі батьки, родичі і знайомі тих, що кінчали цього року гайскул і, бачачи натовп народу коло театру та розпитавши в цьому справа, я й сам захотів подивитись, як в Америці виглядає той випуск. Мені пригадався випуск учнів середньої школи в 1911 році, коли я сам закінчував ґімназію. Тоді один з наших учнів Мулявка застрелився в учительській, а другий — Олександер Коропов, що заступався перед директором і інспектором ґімназії за свого товариша і побив цих виновників загибелі Мулявки, був заарештований і посаджений до тюрми. Іспити йшли в присутности поліції, урочистого акту не було, бо всіх нас зараз же після останнього іспиту поліція відвезла на станцію, всадила до потягу і відправила домів. Сумний то був випуск! Пригадався і другий випуск 1919 року в сільській українській ґімназії на Полтавщині. Урочистий акт розпочався короткою молитвою подяки Богові за Його милостиву допомогу в часи роботи, дякуючи чому учні так гарно кінчають науку. Потім всі присутні проспівали український державний гимн і директор школи привітав усіх учнів з закінченням середньої школи. „Тільки у своїй, вільній Державі ми мали можливість передати вам всі свої знання і певні, що ця праця не пропаде, а кожен з вас буде гордий, що має атестат своєї рідної школи!" Почалась роздача атестатів і за встановленої традицією учень, який останнім одержав атестат з рук директора, виголосив промову, дякуючи нам, учителям, за щиру, сумлінну працю. „Тільки дякуючи вашій праці ми знаємо хто ми і ніхто з наших дорогих учителів ніколи не червонітиме ні за жадного з нас." І цю свою обіцянку учні ніколи не порушували і завжди учителі гордились ними. Акт закінчився і у великому, чудовому шкільному паркові розпочався концерт веснянок — цих бадьорих, повних життьової снаги, наших радісних пісень. Поважні батьки й матері, старенькі бабуні і сивоусі діди захоплено дивились на своїх молодих доньок і синів, що легко виводили перед ними складні хороводи і задоволення та певність за їхнє майбутнє блищала у їхніх очах. Всі ми тоді були вільними людьми у своїй незалежній державі і ніхто нам не забороняв творити й оформлювати наші молоді культурні сили. Гарний, веселий був випуск, щасливий був час! Згадується випуск середньої школи теж в селі на Полтавщині в 1933 році. Випуск мав бути з 32 учнів, але за рік з голоду померло 12, а 8 учнів лежали пухлі від голоду. На іспит прийшло лише 12, а до кінця іспитів лишилось тільки 8, бо 4 також опухли. Директор середньої школи, старий член комуністичної партії, Панас Бариинда, приходив на іспити дуже схвильований. Він восени сам, за наказом партії, викачував у селян усе збіжжя, бо партія тоді урочисто обіцяла забезпечити всіх селян всім для достатнього прожитку протягом року і збрехала — нікому, нічого не дала, а всіх ограбувала начисто. Тепер директор бачив наслідки своєї роботи. Коли скінчився останній іспит, директор сам заготовив усім живим учням атестати, належно їх оформив, завів до реєстраційної книги, передав секретареві педагогічної ради їх для роздачі учням, пішов до свого кабінету і застрелився. То був жахливий випуск!

Згадується щей випуск 1939 року, вже в середній школі міста Києва. Кінчало тоді 26 учнів і директор дістав 26 місць до різних вищих шкіл для випускників. В спискові не було жадної вищої школи України. Найближчий був Вороніжський Технологічний Інститут, де давалось 2 місця, решта місць припали на вищі школи Ленінграду, Тбілічі, Баку, Казані, Москви, Омська, Ташкента, Алма-Ати, Томська, Нижнього Новгороду, Єривану, Амхабаду, Владивостоку, Саратова, Ґрозного і Вологди. Тому всі без виключення випускники влаштовувались робітниками на заводах та різних підприємствах і їх наука закінчувалась. Урочистий акт нагадував панахиду над культурним ростом країни, жадної усмішки ні на устах учителів, ні на устах учнів. Батьків на акті не було — вони ж були „ворогами народу". Страшний то був акт, бо то був акт ненависті до гнобителів нашого народу. З 1941 року на Україні жодні середні й вищі школи не функціонували, — „культурні німці" вирішили, що „унтерменшам" досить і початкової школи.

І ось тепер я на випускові в американській середній школі. Орган грає величний прелюд, а до залі почали заходити 388 випускників. Коли вони всі зайшли, хор і присутні проспівали американський державний гимн. Далі священик прочитав молитву і два найкращих за успіхами випускники виголосили промови. Після того хор проспівав кілька урочистих пісень і з привітаннями до випускників звернувся один з учителів і директор школи. Приємно було бачити, як американці піклуються за свою молодь, приємно було спостерігати урочистість, з якою вони вітають щасливе закінчення науки в середній школі, радість була на лицях усіх присунтіх, бо ж вони всі вільні люди, у своїй вільній державі. Директор закінчив своє привітання і почав роздавати дипломи. Тут я розгорнув список випускників, що видрукований був у програмі і два імені, два суто-українські імена звернули мою увагу: Ольга і Олег. Ольга — Велика Княгиня України, Олег — перший український князь. Читаю далі: Ольга Шенайда — High Honor Student.

Хто вона? Як давно тут? Далі: гонор студент — Олег Єржківський... Раптом думка переносить мене в Німеччину, на річку Лан, де відбувались перегони човнів. Перегони на дистанцію 400 метрів, човни рушили з старту. Коли човни були на віддалі 200 метрів, глядачі, що їх була сила-силенна по обидва боки Лану, почали щось кричати. Наближались човни, а разом з тим посилювався крик. Мій сусід, літній, крем'язний німчур, раптом скочив на стілець, приклав до уст долоні і крикнув: „Олег!" Навкруги всі повискакували з місць і почали теж кричати: „Олег, Олег!" Ось проти нас і перший човен, а берегом біжать молоді хлопці, махають руками і кричать: „Олег!" Човен ішов на повну свою довжину попереду інших. Я не витерпів і спитав сусіда, що він кричить. Він глянув на мене так, наче я з неба звалився, і роздратовано відповів: „Олег!" — „А що ж то воно означає?" — „Штоєрман!" Виходило, що стерновий першого човна мав ім'я „Олег" — наше, українське ім'я. Тут я вже почав пильніше стежити за тим човном, де стерновим був Олег. Човен першим прийшов до фінішу і стерновому подали китицю квітів. Ось човен повернувсь і пристав до судейської трибуни. Підійшов суддя, приколов на груди стерновому відзнаку перемоги і передав приз — повний комплект спортового вбрання для нього і всієї його команди. Я підійшов ближче і побачив у хлопця на грудях три відзнаки: одну зверху і дві нижче. Ось хлопець повернув і пішов з командою до приміщення спортового клюбу — прямо на мене. Придивляюсь пильніше до тих відзнак у хлопця і бачу: зверху — золотий тризуб на блакитному полі, знизу — дві відзнаки перемоги. Сумнівів не було, хлопець наш, українець. Я підійшов: „Здоров юначе! А звідкіль ти?" — Хлопець зупинився, усміхнувся і промовив: „Прямо, дядьку, з Дніпра, з самісінького Києва!" — „Що ж ти тут робиш?" — Хлопець знову усміхнувся: „Чи ж не бачите? Учу „іберменшів", як перемагати, — тому і стерновим у німецькій команді!" — „Ти бач! Ну, а взагалі що робиш?" — „А взагалі учусь, через рік кінчаю німецьку ґімназію". Тут команда його принесла човен і хлопець був відтиснутий від мене німцями... І от тепер в спискові знову стоїть Олег Єржківський. Переглядаю далі детально увесь список: Едвард, Ричард, Чарльз, Вільєм, Долорес, Дороті, Розмарі... все чужі, сторонні імена. Виходить, що випуск має лише двох українців і обоє в катеґорії „гонор студент", обоє є гордістю американської школи. Я встав з свого місця і пішов, щоб побачити тих двох. Спускаючись широкими сходами до вестибюлю, я побачив чорнявого хлопця, що виходив з залі, і зразу ж його впізнав. „Здоров, юначе! Давно сюди прибув?" — „Оце вже, дядьку, вісім місяців я тут. В Німеччині не встиг закінчити останнього року, то ж мусів кінчати тут. Добре, що німці навчили трохи англійської мови, то тут мені легше було справитись з наукою". — „Чому ж це ти лише „гонор студент", а де ж загубилось „гай"? — Хлопець усміхнувся і запитав: „А ви, дядьку, вже добре балакаєте англійською мовою?" — „Та де там, знаю одно слово „дід", та й то тому, що й у нашій мові є таке слово. Саме ж й я, як бачиш, тоже вже дід". Хлопець знову усміхнувся, та каже: „отой дід з'їв моє „гай". Спасибі Ользі, що вона таки вдержала оте „гай", а то зовсім було б соромно. А так воно нічого: два розділи ґонорових студентів і в кожному є українець". — „А що ж то за Ольга?" — „То друга українка нашого випуску, нас двоє: вона — гай гонор стюдент, я — гонор стюдент. Вона розумна, гарна дівчина, та їй трохи й легше, — вона ж тут народилась, а я ж, ви знаєте, дядьку, з Дніпра, з самісінького Києва. То мені було трохи важче". — „То вас тільки, кажеш, двоє?" — „Цього року кінчає нас двоє: Ольга і я. Але за нами Ігор Кошман, теж сюди недавно приїхав, а ще на рік нижче Володимир Літинський". — Бач як: Олег, Ольга, Ігор і Володимир! Знаменито, наче хто підібрав. Ну, а як вони-" — „За них, дядьку, не турбуйтесь. Вони обидва і Ігор і Володимир будуть мати оте „гай". Вони матимуть більше часу на засвоєння англійської мови і дід у них не з'їсть „гай". Тут розчинились двері з залі і почали виходити випускники. Хлопець ьпішов до них, а я, разом з іншими, дав дорогу молоді, яка сьогодні виходила з театру попереду всіх. Навкруги стояли люди і бурхливо вітали найдорожчий свій скарб: свою молодь, своє майбутнє!

О. Ч.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ВІЛЬГЕЛЬМ, років 69, найстарший син останнього німецького цісаря, помер минулої п'ятниці в Гехінґен, Німеччина, в звичайній віллі, а недалеко свого величавого замку, на утримування якого не мав засобів. В часі першої світової війни був командатом німецьких сил, що здобували твердиню Верден. Йому приписували невдачу, хоч облогою керувала властиво німецька начальна команда. По війні жив, як і його батько, на вигнанні, в Голяндії. За Гітлера симпатизував з націстами.

ЕСПАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ СУДЕНТИ ПРИЇЖДЖАЮТЬ НА ВПРАВИ ДО ЗДА

Вашинґтон, 22 липня. — Досить значна кількість еспанських військових студентів прийде до злучених Держав для вивчення модерної американської зброї, тактики й техніки. Це перший практичний наслідок недавніх переговорів між Еспанією і Злученими Державамя в справі військових баз в Еспанії. Після вишколу студенти поїдуть в Еспанію як військові інструктори. Це свідчить, що Америка вирішила включити Еспанію в західно-европейську оборонну систему. Еспанські студенти навчатимуться за тими самими принципами, що й офіцери і вояки з країн Північно-Атлантійського Пакту. Нові студенти вже добрані за порозумінням з американською амбасадою в Мадриді.

Щодо дальших можливостей еспанської політики ЗДА, то, у зв'язку з несподіваною смертю адмірала Форреста П. Шермана, у Вашинґтоні говорять що зміни, чи навіть якогось уповільнення не буде. Всі питання були обговорені вже давніше і Шерман мав тільки привезти усні коментарі про взаємини, які мають бути між обома країнами в найближчому майбутньому.

РОЗМОВА БЕЗ УСПІХУ, що можна завважити, обсервуючи ближче ці обличчя, що представляють Аверела Гарримана (зліва), спеціяльного висланника президента Трумана до Ірану, та іранського прем'єра Могамеда Мосадеха. Гарриман виїхав злагоджувати нафтовий конфлік між Великою Британією та Іраном.

ДО ТРУДОВОГО ЛЮДУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Соціялістична Унія Центрально - Східньої Европи, до якої належать соціялістичні партії Болгарії, Чехословаччини, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, України і Юґославії на чужині, відбула свою П'яту Конференцію 27-28 червня 1951 року у Франкфурті.

Конференція відбулася напередодні Інтернаціонального Конґресу соціялістичних партій цілого світу, скликаного в місті Франкфурті. В цьому Конґресі беруть участь також партії Соціялістичної Унії Центрально-Східньої Европи.

В своїх нарадах Соціялістична Унія обговорила положення европейських країн, що перебувають під комуністичною владою, і визначила шляхи для їх визволення.

Комуністичні уряди країн Центральної і Східньої Европи безоглядно визискують народні маси економічно, потом і кровю робітників і селян вони здійснюють свої економічні пляни і поневолюють їх політично. Плоди праці наших народів мають в першу чергу задовольнити вимоги імперіялістичної Москви і потреби комуністичної бюрократії.

Поневолені і визискувані маси Центральної і Східньої Европи живуть під пануванням малої ґрупи комуністичних диктаторів, що ведуть „веселе й щасливе життя" коштом трудового народу. Таким чином клясова боротьба не зникла в країнах, опанованих комуністами, вона тільки стала без порівняння гостріша й жорстокіша, як в країнах приватно-капіталістичного господарства.

Ми, соціялісти Центрально-Східної Европи, а з нами соціялісти цілого світу, протестуємо проти національного поневолення наших народів Совєтською Росією, проти економічного визиску і політичного рабства у всіх комуністичних диктаторських державах. Ми віримо, що нашою спільною боротьбою ми наблизимо час визволення наших народів з-під комуністичного ярма.

Конференція Унії посилає свої щирі братерські привіти народам, поневоленим комуністичною диктатурою в Центральній і Східній Европі.

Соціялістична Унія бореться за усунення комуністичної диктатури в наших країнах і вірить, що всі народи Східньої і Центральної Европи відновлять свою державну незалежність, оперту на справжній демократії. Наші народи, що потерпіли від фашистівського й комуністичного поневолення, повинні створити в будуччині міжнародній союз, що був би частиною Об'єднаної Демократичної Европи різних незалежних народів.

В області господарства завідування націоналізованими підприємствами і заводами, — створеними працею народніх мас, має належати демократичній державі, сільським й міським громадам і кооперативним товариствам.

Рівно ж ми не допустимо до відновлення великої земельної власности! Селяни, що їх комуністи силою загнали в колективні господарства, одержать можливість заснувати свої власні господарства і працювати на них згідно з своїм бажанням в інтересі власному іцілого народу. Партії Соціялістичної Унії підтримують в своїх країнах право на приватну власність селян, ремісників і дрібних підприємців. — Широкі можливости будуть відкриті для вільного кооперативного руху в майбутньому демократичному ладі в наших країнах.

Соціялістична Унія засудила російську імперіялістичну політику, що в протязі дальших аґресій проти вільних народів може викликати нову світову війну. Соціялістична Унія і цілий Соціялістичний Інтернаціонал гаряче обстоюють мир між народами. Одначе соціялістичні партії цілого світу є рішені не допустити до перемоги совєтського імперіялізму над вільними демократичними народами і готові принести найбільші жертви для оборони свободи.

Робітники й селяни, працівники духа й рук! Знайте, що наші народи в своїй боротьбі за волю не осамітнені. За наші спільні ідеали свободи, поступу і соціяльної справедливости проти комуністичної реакції і совєтського імперіялізму ведуть боротьбу всі соціялістичні партії, вільні професійні союзи і вільні демократичні кооперативні товариства в цілому світі. Ці організації об'єднують десятки мільйонів трудового народу в різних країнах, вони були, є і будуть приятелями і союзниками наших народів в боротьбі за визволення.

Соціялістична Унія звертається до всіх, що перебувають в країнах Центральної і Східньої Европи в тяжкій неволі під комуністичною диктатурою, в тюрмах, на засланнях в далеких сибірських краях і концентраційних таборах та на праці під наглядом комуністичних пригінчих:

Не тратьте надії за визволення! Проти ідеї свободи і демократичного соціялізму, проти спільної акції вільних народів світу не встоїть комуністична тиранія. Її остаточна судьба буде така, як фашистівської диктатури.

Партії Соціялістичної Унії певні перемоги свободи і соціяльної справедливости над темними силами комуністичного рабства і реакції і вірять, що після неминучого упадку комуністичної диктатури народи Центральної і Східньої Европи вступлять на шлях демократичного розвитку й поступу в своїх незалежних демократичних країнах, в яких буде забезпечене для всіх громадян вільне, достойне життя.

Соціялістична Унія Центрально-Східньої Европи кличе всі народи своїх країн до витривалости в спротиві комуністичній тиранії і насильству.

Нехай живе демократична спілка вільних, незалежних народів Центральної і Східньої Европи!

Геть комуністичну тиранію!

Нехай живе демократичний соціялізм!

Соціялістична Унія Центрально-Східної Европи.

• РОЗШУКИ •

ДЕРЕФІНКА АННА, дочка Василя і Анни, з села Дідилів, пов. Камінка Струмилова, пошукує своїх **Батьків, Братів і Сестер та знайомих.** Прошу голоситись до:

КАЧМАР АННА
622 E. 11th St., New York 9, N. Y.

Григорій Устиський пошукує земляків **КОНСТАНТИНА ЯСІНСЬКОГО** та дочку **ПАРАНЮ ЯСІНСЬКУ** зі села Узени, повіт Станиславів. Голоситись прошу на адресу:

GRYGORI USTYNSKY
Box 260, Asbestos, P. Q., Canada

АБДУЛЯ, КОРОЛЬ ЙОРДАНУ, років 68, не припускав, як входив до Мечету Омара в Старім Єрусалимі, щоб помолитись над гробом батька, що за кілька хвилин він сам буде метрвим, вбитим з рук арабського терориста. Зліва стоїть другий з р'яду його син, принц Наіф, років 38, який став реґентом у відсутності старшого вина, що на лікуванні в Европі.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

День Українського Народного Союзу відбувся у нас в неділю, дня 14 липня, в парохіяльному городі на Гіґінс Ровд. На „День" приїхали наші люди не лише з Ґері, Гарвей, Келумет, але були гості з Сейнт Луїс і навіть з Клівленду. З Сейнт Луїс приїхали пані Гатлан й Кузів, а з Клівленд д-р Ярема Пруц. Відбулася скромна церемонія на сцені у зв'язку з виборами королеви популярности. Вибори попередив танковий виступ, що його зорганізував місцевий відділ СУМА. Судді в особах відомого стрілецького поета Олеся Бабія, редактора Пасіки й адвоката Романа Смука по перевіренню виборчих урн і бальотів проголосили панну Марію Лисецьку, члена 106 відділу УНС — королевою популярности. Королеву й її почот наділили різними дарами. Церемонію коронацію перевела головна радна УНСоюзу, п. Анна Васильовська; програмою проводив підписаний. Господарем Дня був головний радний УНС — Тарас Шпікула.

Шікаґовські литовці вшанували пам'ять своїх летунів Станислава Гіренас і Степана Даріос, що 18 літ тому зробили переліт Ню Йорк — Ковно. Перелетіли щасливо океан, але впали і розбилися 400 миль перед Ковном.

Вартість будинків (ріл-естейт) підскочила за останніх 15 років на 100 відсотків. Властиво вартість реальностей в нашому місті не збільшилася, але зате вартість доляра впала і через те й ціни на реальності дійшли до неймовірних висот.

Американське щастя дуже мінливе й непевне. Поліція підняла недавно старця, що не міг встати, посковзнувшись на вулиці. Виявилося, що то грек Ракліос, який тому 25 літ мав ряд ланцюгових ресторанів, кілька прекрасних фарм і який міг виписувати чеки вартістю одного мільйона. Значить мав ще велику готівку в банках! Ракліос приїхав молодим хлопцем з Греції, оженився, спершу клінував і мив начиння в ресторанах, як і всі новоприбулі. Склав кілька сот долярів, вивчив бизнес, придбав ресторан, потім — другий, третій! Зростав, як гриби по дощі, багатів і рахувався з ним фінансовий світ! Раптом Ракліос не росте вже, а падає, бореться з фінансовими трудноцами і банкротує! Кажуть, що причиною катастрофи людини, що приймала в себе грецького короля й помагала Греції в її відбудові, була його власна жінка! Від успіхів їй перевернулося в голові. Вона поставила свого чоловіка на ноги, вона його й зруйнувала, бо звичайний грецький еміґрант Ракліос не міг бути для неї довше партнером. І Ракліос падав скоріше чим ріс — нині він на бруці — без майна й без здоров'я.

Товариство Українських Купців і Промисловців відновило дня 22 червня свою діяльність. Т-во проіснувало від 1929 до 1939 року, мало колись біля 100 членів й має за собою добру історію. Воно поширило клич „Свій до Свого", складаючи поважні суми грошей на народні цілі. Чому впало? Причина — як і в інших організаціях. Провід мусить все думати про дальшу програму. З браку програми повстає інертність і брак зацікавлення товариством. Приїхали до нас нові люди, нові сили українського купецького і фахового світу. Приїхали в наш район 5 тисяч нових українців для яких треба нових крамниць! Тому відновлення Товариства якраз на порі.

На 40 чи 45 тисяч українців в Шікаґо, лише 502 особи зложило свій національний податок, з них лише 90 осіб зі старої еміґрації! Дальших 200 людей лише частинно сповнили свій національний обов'язок, бо дали до Народного Фонду суму від 1-9 долярів. А колись та наша громада вела перед у збіркових акціях американської України. Є над чим задуматись.

На 17-ий З'їзд ОДВУ до Рочестеру, Н. Й. їздило з Шікаґо 9 делеґатів цієї організації. Зі справоздань цеї організації виходить, що З'їзд був успішний. В програмі концертовій, що відбулася підчас бенкету, на якому було 174 людей, взяли участь: танкова група 10-го відділу ОДВУ з Ню Йорку, гурток бандуристів 20-го відділу ОДВУ з Рочестер, солістка пані Гнатів з Рочестер й маленька доня Віра пані Кавки з Клівленд. Концертом проводив п. Попович з Рочестер, а З'їздом — п. Т. Федусь з Филаделфії. Делеґація відвідала другий український Народний Дім у Рачестері, де секретар дому й відділу УНСоюзу „Запорозька Січ" — п. Іванців показував їм усе, чим громада багата. Згаданий відділ УНСоюзу — це найбагатший в Америці, бо його майно перейшло вже одну четверту мільйона долярів.

Степан Куропась.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„РОМАНТИКА КОМУНІСТИЧНОГО МАЙБУТНЬОГО"

Журнал „Вітчизна", що виходить у Києві, восени м. р. надрукував повість про колгоспне життя в Україні „Ясні зорі", Василя Минка. Повість заслужила прихильність совєтської критики, і то тому, що вона — у відрізнення від інших того самого жанру — побудована на матеріялі не відсталого колгоспу, а „найпередовішого в області". В колгоспі, що виник в уяві Минка, головує Панас Чорноус, якого „знають навіть міністри", в тому ж колгоспі електрифіковані виробничі процеси, споруджено водогін, збудовано палац культури, запроваджено телефони та радіо, посаджено великий сад. Брат голови колгоспу (а чому б не брат?) Гриць Чорноус, завідувач молочно-товарної фарми, одягнений в білий халат, стоячи при електродоїльному апараті, дивиться на годинник на руці. „І халат, і годинник — всі ці штрички, які автор кладе один за одним, малюють нові умови життя і праці колгоспників", — каже літературний критик Шумило. Це, — каже він далі, — „романтика комуністичного майбутнього . . ."

СТАХАНОВСЬКІ „ЗЛЬОТИ"

З участю до 2 тис. людей у Києві відбулися збори стахановців. На зборах відзначено, що з початку першої п'ятирічки понад 18 тис. стахановців Києва виконали 6-24 річних норм. Постановлено здвоїти і строїти кількість перевиконувачів.

Подібний „зльот стахановців Криворіжжя" відбувся перед тим у Дніпродзержинську.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Чорноморської Січи, від. 14, подає до відома, що місячні збори відбудуться в середу, 25. липня, в год. 8. ввечорі, в Січовім Домі, 508 — 18th Ave. Проситься ласкаво всіх членів прибути на збори, як рівнож принести місячні вкладки на збори, щоби можна підписати книжечки. Як що комусь не можливо з важних причин явитися на зборах, то хай принесе до секр. під ч. 363 Morris Ave. — За уряд: М. Басараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2637. Знов у дорогу

Декотрі азаріяни пробували виступити проти великих звірів із своїми костурами, але мастадонти вхопили їх своїми хоботами і кинули високо в повітря.

„Справді", — гримнув Улан, придивляючись як слон лагідно підіймав Френкліна на свою спину, „Тарзан мусить бути з якогось іншого світу, коли він отак змушує Май Туса слухати його".

Довго тюпали великі звірі, несучи мандрівників далеко від країни азарів.